

HOẠT ĐỘNG KINH TẾ CỦA NGƯỜI XUA

NINH HẢI TRỞ THÀNH HẢI PHÒNG, CÂU CHUYỆN VỀ CỤ PHẠM PHÚ THỨ

Năm 1874 cũng là thứ 27 đời vua Tự Đức, cụ Phạm Phú Thứ xuất thân khoa bảng và là một triều thần có danh vọng được cử ra làm Tổng đốc Hải An (Hải Dương-Quảng Yên). Lúc ấy Hải Phòng chưa có tên trên bản đồ, mà chỗ ngã ba sông Tam Bạc và sông Cấm còn gọi là Ninh Hải với mấy làng đánh cá ở rải rác trên bờ sông Cấm. Và tuy người Pháp đã được quyền lập tòa lãnh sự ở đây, nhưng Ninh Hải vẫn chưa có nhà cửa phố xá gì cho ra vẻ nơi thương cảng.

Sau khi cung chức, chỉ trong vòng ba tháng, cụ Phạm Phú Thứ, từ dinh Tổng đốc đóng tại Hải Dương, trực tiếp điều nghiên tình hình mọi mặt, đã cho lập ngay một sở đồn lính để lo việc tuần phòng và nhà Thương bạc ở Hạ Lý để thu thuế các tàu bè qua lại vì Ninh Hải là cửa biển với các đường thủy đi về các ngã Nam Định, Hà Nội, Đáp Cầu, Phủ Lạng Thương.

Ninh Hải không bao lâu trở thành một nơi sầm uất tấp nập làm ăn buôn bán, nơi cuốn hút các thương nhân nước ngoài cũng như trong nước. Nhận thấy thị trường lúa gạo không được cân đối giá cả, không được điều hoà giữa các địa phương và vấn đề xuất nhập, cụ Phạm Phú Thứ cho lập ra các chợ gạo ở An Biên, ở Đồ Sơn và Đông Triều để giúp nhân dân được thuận lợi, dễ dàng trong mua bán. Mọi việc mở mang đang hồi phát đạt, bỗng nhiên có kẻ sàm tấu với vua Tự Đức, rằng Tổng đốc Phạm Phú Thứ đã dung túng cho một số thương nhân Hoa kiều lũng đoạn thị trường lúa gạo. Thế là lập tức triều đình Huế triệu hồi cụ Phạm Phú Thứ và giáng chức từ Tổng đốc (tức ngang hàng Thượng thư) xuống làm Binh bộ Tham tri.

Đất nước rối ren, triều đường đổ nát, sự mất nước ngay sau đó đi đến tức thời. Nhưng ngày nay khi nhắc lại thành tích của cụ Phạm Phú Thứ, ta thấy rằng Tự Đức không phải hoàn toàn là một ông vua ngu xuẩn, và triều thần cũng không thiếu những đầu óc thao lược, kinh luân gồm tài, nhưng vì bọn hủ nhơ và bè lũ thủ cựu bao vây, ngăn cản nên không thể tránh khỏi tai họa mất nước. ●

NGÔ YÊN (sưu tầm)

TỪ TAY KHÔNG TRỞ THÀNH TRIỆU PHÚ

CHU TRONG THU

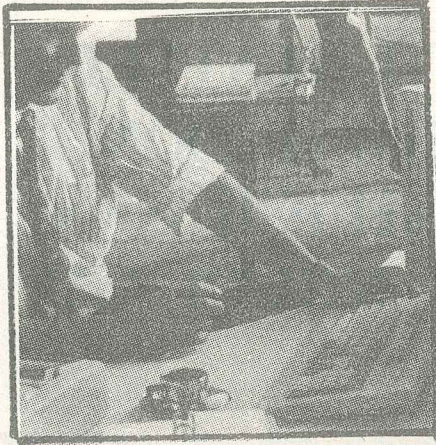
TRUNG QUỐC LÀ NƯỚC CÓ KIỀU DÂN SINH SỐNG Ở NƯỚC NGOÀI VÀO HÀNG ĐÔNG NHẤT THẾ GIỚI. ĐẶC BIỆT DÙ Ở NƯỚC NÀO, DÙ Ở LĨNH VỰC NÀO NGƯỜI HOA CŨNG LÙN LÙN CHÚNG TÔI ĐƯỢC TÀI NẶNG CỦA MÌNH. TRONG NHỮNG NĂM MỠ CỦA THU HÚT VỐN ĐẦU TƯ NƯỚC NGOÀI GẦN ĐÂY, CHÍNH PHỦ TRUNG QUỐC ĐÃ NHẬN ĐƯỢC MỘT NGUỒN TÀI VẬT HẾT SỨC TO LỚN TỪ TAY NHỮNG NGƯỜI HOA THÀNH ĐẠT Ở NƯỚC NGOÀI TRỞ VỀ TỔ QUỐC HỢP TÁC LÀM ĂN. LÝ HIỀN THANH CHỨA XẾP VÀO HÀNG NHỮNG NGƯỜI HOA GIÀU NHẤT Ở NƯỚC NGOÀI NHƯNG SỰ THÀNH CÔNG CỦA ÔNG LÀ MỘT TẤM GƯƠNG PHẤN ĐẤU BỀN BỈ, VƯỢT LÊN TRÊN MỌI THỬ THÁCH CỦA HOÀN CẢNH ĐỂ GIÀNH LẤY THẮNG LỢI.

Đó là một con người rất khó đoán tuổi. Nếu chỉ trông vào vẻ hoạt bát khỏe mạnh, tính tình sôi nổi hay nói hay cười, chắc hẳn bạn sẽ cho rằng người này cùng lắm cũng chỉ ngoài 50, nhưng nếu căn cứ vào sự lịch lãm từng trải về cuộc sống thì đó hẳn là một ông già sáu, bảy mươi tuổi.

Vốn quê quán ở huyện Trung Sơn tỉnh Quảng Đông Trung Quốc, Lý Hiền Thanh trôi dạt tới thành phố cảng nhỏ bé San Francisco nằm ở phía nam Brasil để rồi trở thành một nhà triệu phú được các quan chức nước này nể trọng như là một định mệnh.

Lý Hiền Thanh thuộc những lớp kỹ sư đầu tiên tốt nghiệp sau ngày cách mạng vô sản Trung Quốc thành công. Cũng như nhiều thanh niên lúc bấy giờ, Lý Hiền Thanh mong mỗi sớm ngày ra trường đem tri thức và nhiệt tình của mình ra xây dựng đất nước. Thế nhưng bao hy vọng và ước mơ

của chàng kỹ sư trẻ đã đổ vỡ trước một thực tế quá khắc nghiệt. Vì gia đình có người ở nước ngoài nên sau khi tốt nghiệp Lý Hiền Thanh được điều về làm việc ở một nhà máy nhưng không phải phụ trách kỹ thuật như những kỹ sư mới ra trường khác mà chỉ giữ một chân tạp vụ. Buồn chán, thất vọng trong cách phân biệt đối xử, Lý Hiền Thanh lập gia đình mong tìm thấy chút niềm vui dưới mái nhà yên ấm. Thế nhưng, đồng lương ít ỏi, con cái ra đời, gánh nặng cuộc sống bắt đầu đè lên vai anh. Lý Hiền Thanh cũng ý thức được rằng với một hành trang về lý lịch như thế anh sẽ khó lòng cất đầu lên được. Lý Hiền Thanh vừa tiếp tục thứ công việc nhàm chán đó vừa cố gắng tìm phương trời thi thố tài năng. Năm 1953, nhờ sự giúp đỡ của bạn bè thân thích, anh đã rời đại lục sang sinh sống ở Hương Cảng. Cảnh giàu sang phú quý ở đây không thiếu, nhưng không phải dành cho những kẻ bỏ đất đi ra xứ người làm ăn như anh. Lung vốn không có, vợ con nheo nhóc Lý Hiền Thanh khó lòng kiếm đủ bát cơm ăn ở mảnh đất "kẻ chợ" này. Hi vọng có được một cuộc sống khá hơn ở Hương Cảng chỉ là bong bóng xà phòng. Trước sự thúc bách của cơm áo, Lý Hiền Thanh lại một lần nữa quyết nước mắt để vợ con ở lại còn mình thì khăn gói đi làm khổ công ở Brasil. Tưởng ở tận chân trời góc biển này việc kiếm miếng ăn sẽ dễ dàng hơn nhưng Lý Hiền Thanh cũng chỉ có thể nuôi sống mình chứ không sao dành dụm được để gửi về giúp đỡ gia đình. Trong những năm tháng vất vả kiếm sống ở đây, anh đã rút ra được một điều, dù ở bất cứ nơi đâu, kiếp làm thuê cũng không thể khá lên được. Lý Hiền Thanh không cam chịu, đầu anh luôn luôn suy nghĩ, đôi tay luôn luôn muốn làm việc. Anh bắt đầu một thứ công việc mới. Từ các đồng phế liệu trong thành phố, Lý Hiền Thanh nhặt nhanh những loại đồng hồ hư hỏng về sửa chữa rồi bày ra bán. Anh có dành dụm được một số tiền nhưng cuộc sống vẫn không khá lên được. Lý Hiền Thanh vẫn sống chui rúc trong những căn nhà ổ chuột dành cho dân nghèo. Dần dà sau này anh còn học được cả nghề sửa chữa TV nữa. Có điều mấy đồng phế liệu cuối cùng cũng đã không nuôi nổi anh. Anh gia nhập vào đội quân đi đào vàng. Có lẽ khắp nơi trên trái đất đều như nhau, đào vàng là một thứ nghề cờ bạc bằng chính sinh mạng mình. Nhiều người đã phát lên được nhờ nghề đào vàng, nhưng cũng rất nhiều người khăn gói đến mỏ vàng để rồi không bao giờ trở về nữa. Lý Hiền Thanh đã tận mắt chứng kiến những cảnh cướp bóc dã man mà các băng đảng trấn lột gây ra. Lý Hiền Thanh sống thui thủi một mình giữa chốn rừng sâu nước độc nơi đất khách quê người như một kẻ lạc loài. Nhiều khi anh cũng cảm thấy rừng rợn trước cảnh núi rừng âm u trùng điệp hoặc hay tin một vài người bạn đã bỏ mạng vì bọn cướp giết. Lý Hiền Thanh ý thức được rằng đào vàng không phải là thứ nghề dành cho những người bỏ xứ đi tìm miếng ăn như anh. Anh lại bỏ nghề đào vàng. Từ

giã núi rừng, Lý Hiền Thanh tìm đến với biển cả. Biển Đại Tây Dương mênh mông lúc hiền hòa, lúc trái gió trở trời, nhưng nguồn cá giàu có đã mang đến cho anh niềm an ủi lớn lao. Đường như trời đã phú cho con người này một nghị lực phi thường và một khả năng thích nghi với mọi hoàn cảnh sống, mọi thử công việc. Với một chiếc thuyền con ngày ngày anh cưỡi sóng ra khơi như một đàn chài địa phương thực thụ. Bằng mồ hôi nước mắt của mình, anh đã có một cuộc sống ổn định. Thiên nhiên ưu đãi cho biển Brasil, buổi sáng chèo thuyền ra khơi thì buổi chiều thuyền anh lấp lánh cá bạc trở về. Lý Hiền Thanh yên tâm với cuộc sống chài lưới trên biển. Anh bắt đầu có của ăn của để.

Dần dần Lý Hiền Thanh phát hiện ra rằng nguồn lợi về biển cả của đất nước Brasil vô cùng phong phú nhưng việc chế biến vẫn còn nhiều thiếu hụt. Biển Đại Tây Dương rất nhiều cá mập, hàng ngày các công ty cá thu vào một lượng rất lớn. Thế nhưng việc chế biến, sử dụng số cá khổng lồ này còn nhiều lãng phí. Ngoài phần thịt và phần gan để chế biến dầu ra, tất cả các bộ phận còn lại khác của con cá đều được đưa ra các bãi rác để làm phân bón. Trong khi đó, vì cá mập là một món ăn đúng vào hàng sơn hào hải vị của người Trung Quốc. Lý Hiền Thanh mừng như mở cờ trong bụng, vận hội làm giàu đã tới. Nguồn nguyên liệu không thiếu nhưng vấn đề là phải làm thế nào chế biến và vận chuyển tới những thị trường ở châu Á để tiêu thụ. Cứ nhìn thấy những đồng vi cá mập ề hề nằm thối rữa mà lòng anh như lửa đốt. Biển cả không bạc bèo đối với anh nhưng cũng chưa làm anh thỏa mãn. Lý Hiền Thanh lại già từ nghề chài lưới. Ngày ngày anh tới các công ty chế biến cá nhật vì cá mập đem về sấy khô rồi cất giữ lại. Thế nhưng nếu chỉ làm thủ công như vậy sẽ chẳng được bao nhiêu, Lý Hiền Thanh mạnh dạn vay vốn xây dựng một xưởng chế biến vi cá. Thông qua cơ quan báo chí của Hương Cảng ở Brasil, chuyển hàng đầu tiên của anh đã cập bến Hương Cảng. Phải tới tận lúc này Lý Hiền Thanh mới thực sự tìm thấy con đường phát tài của mình. Qui mô làm ăn của họ Lý ngày càng mở rộng, sau chuyển hàng đầu tiên, anh đã ký được nhiều hợp đồng tiêu

thụ với các nước như Hương Cảng, Đài Loan, khu vực Đông Nam Á và thậm chí cả Hoa Kỳ. Mãi cho tới lúc đó người Brasil mới biết vì cá mập vẫn còn có thể sử dụng được nhưng cũng chẳng ai quan tâm. Tất nhiên các công ty cá không còn cho không Lý Hiền Thanh nữa, có điều giá cả vẫn rẻ mạt. Nhờ chất lượng chế biến tốt, giá cả hợp lý, nên vì cá của Lý Hiền Thanh ngày càng chiếm được uy tín của khách hàng nhiều nơi trên thế giới. Các công ty ăn uống ở Hương Cảng, Đài Loan, Singapore... nuồn nợp ký hợp đồng dài hạn với Lý Hiền Thanh. Người vợ Trung Quốc ở Hương Cảng trở thành một đầu mối giao dịch quan trọng. Hàng từ Brasil cập bến Hương Cảng, rồi từ Hương Cảng tiếp tục phân phát đi nhiều nơi khác ở châu Á. Việc kinh doanh vì cá mập đã đem lại một món lợi khổng lồ cho gia đình Lý Hiền Thanh, chỉ mấy năm sau anh đã trở thành một triệu phú ở Brasil.

Là một người thông minh hiểu học, Lý Hiền Thanh rất chăm lo tới việc học hành của con cái. Sau khi kinh tế đã khá giả, cả sáu người con của ông đều được gửi sang Hoa Kỳ học tập. Hiện nay sáu người đều có học vấn đại học và là những nhà doanh nghiệp giàu có. Ba con trai ông có ba của hàng kinh doanh các món ăn đặc sản Trung Quốc ở ba thành phố khác nhau của Brasil. Hai con gái có công ty kinh doanh nhà hàng khách sạn ở Hoa Kỳ, còn một người con gái khác thì kinh doanh thời trang ở Hương Cảng. Gần đây chị đã góp vốn với chính phủ Trung Quốc xây dựng một xưởng thời trang vào loại hiện đại ở nội địa.

Lực lượng kinh tế hiện nay của Lý Hiền Thanh phần lớn đều được giao cho con cái đứng ra quản lý và tổ chức kinh doanh. Bản thân anh chỉ còn quản lý một đội tàu đánh cá, một xưởng chế biến gỗ và một đội xe hàng ngày chở cá từ chỗ anh tới các nhà hàng của ba người con ở Brasil.

Nhờ thực lực kinh tế dồi dào và kinh doanh có hiệu quả, Lý Hiền Thanh đã được các giới chức nước này hết sức nể vì. Từ lâu ông đã được chính phủ Brasil cấp phiếu tín dụng đặc biệt ưu đãi, có thể rút ra những khoản tiền rất lớn ở ngân hàng vào bất cứ lúc nào tùy theo yêu cầu sử dụng của mình.

Mặc dù giàu có, Lý Hiền Thanh vẫn sống bình dị gần gũi với mọi người. Từ dáng dấp bên ngoài cho tới cách sống, cách giao tiếp, Lý Hiền Thanh không hề có nét kèn kệnh hãnh tiến của một kẻ phát tài. Vàng, tất cả những gì Lý Hiền Thanh có được ngày hôm nay không phải là "trái thị trong túi bà già" mà là kết quả của cả một quá trình phấn đấu và làm việc cật lực. Với ông, sự may mắn có lẽ chỉ là bà đỡ trước cơn đau và sau bao nhiêu tháng ngày mang nặng. Giờ đây Lý Hiền Thanh chỉ có một nguyện vọng duy nhất là trở về di dưỡng tuổi già ở quê hương sau khi từ giã công việc kinh doanh. ●

CTT.

(Theo tạp chí "Hàng Hải" - Trung Quốc)